

Következő lapszámunkban Vizinczey István *Egy génius, akinek eljött az ideje* címmel Heinrich von Kleistról szóló esszéjét olvashatják, Mann Lajos fordításában.

Londoni zápor

Lapszámunkat Szűts Miklós munkáival illusztráltuk. Simó Márton a festőművésszel való találkozásairól a 22. oldalon számol be.

KIRÁLY LÁSZLÓ

Sóvárad – 2005

alvó ember nem ember
mondta egy napon
meg hogy az Úr is
mitőlünk származik
és a halott úgy repül
földhöz dörgöli szárnyait

így beszéltél
az apátlan anyátlan házban
gyermektelen asztalod mellett
útrakészen
mert nyolcvan évig
szakadatlanul menni kellett

s az ember csak cipeli álmait
sírva dicsekszi szomorúságait
én jó fiaim felhőtlen menyeim
páratlan unokák nincsenek itt

ha egyszer együtt lennénk
ugyanoda mennék
és csonttá fagyva egyszer
hihetnéd épp melegszel

mint madár az égben
ősök vak feketében
Isten ember szemében

amikor nincs már szégyen

amikor átok sem ver
s csak alszik az alvó ember

Beszámoló az Irodalmi Jelen-turnéről
8., 9., 10., 11. oldal

Arany Ágnes prózája; Bogdán László, Marno János versei

12. oldal

Könyvkritika Krasznahorkai László, Cserna-Szabó András, Szabó Gyula, Sántha Attila, Király Zoltán, Szakács István Péter, Selyem Zsuzsa és Balázs Imre József könyveiről

18., 19., 20., 21. oldal

Szépni szép, jóni jó, okosni okos – Kőrösi Zoltán novellája; Böszörményi Zoltán versei

3., 4. oldal

Szappan-operett? – színházkritika a Nagyváradi Színház Szigligeti Társulatának előadásáról; *Hősök, ebek és egy csomó nő* – kritika a Nemzeti Színház előadásáról

15., 16. oldal

Kramcsek – Pánics Ferenc prózája

7. oldal

Az eltűnés képei – Koltai Lajos *Sorstalanság*-adaptációja kapcsán

17. oldal

Költők, írók mindenütt a végeken

– beszélgetés Ferenczes István költővel –

„Ferenczes István ott jár valóságosan, s az éggel érintkező verseiben is a Gyimesekben, Szent Erzsébet nyomában. Ott jár a Kissomlyó meredekén, kapaszkodik a Jézus-hágóján, hogy a Napba öltözött asszonynak hódoljon, Naphimnusz írjon hozzá, majd hazanézzon, elnézzon Csíkpálfalva templomtornya iránt. S közben, mint az imát – mert csak így tud imádkozni igazán – verssé fohászkodja: ...csak téged hagyott nekünk Európa s Ázsia/ elvette már mindennünk/ győztes zsoldos bandita/ ének lettél ablakunk/ Napba öltözött kapunk/ mint a kék nosztalgia/ a szemedbe rejtezzünk/ és te együtt égsz velük/ Salve mundi Domina”.

Aligha lehetett volna értőbben és kifejezőbben köszönteni a költőtársat, mint ahogy Nagy Gáspár tette – belefoglalva az idén 60 esztendő Ferenczes István: *Ave mundi Domina* című költeményének néhány sorát – nemrégiben, amikor Budapesten, a Gellért Szállóban Ferenczes István átvette a Balassi-kardot. Ezt a díjat az európai értékek terjesztésére alakult magyarországi Préház Társaság hozta létre 1997-ben. A felemelő és mégis meghitt ünnepségen Balassi-versek is elhangzottak.

– Amikor az Ön költeményeiből idézett Nagy Gáspár, és megénekelt néhányat Dinnyés József daltulajdonos, hirtelen az az érzésem támadt, mintha Ön és Balassi Bálint testvérek lennének. Csakugyan létezik ez a lelki közösség, és honnan ered?

– Szerintem egy mai magyar költőnek összes elődeivel lelki közösségben kell élnie, tehát nemcsak vállalnia, hanem élnie is. S Balassi Bálint volt az első, gyakorlatilag vele teremtődött meg a modern magyar irodalom, költészet. Szinte természetes volt, hogy amikor tanultam – mert az írás, az alkotás nemcsak fogalmazás, hanem tanulás is – magától értetődő volt, hogy Balassi költészetét is „végiggrágtam”, és időnként most is előveszem. Nekem folyamatosan kellett tanulnom – és kell, hogy tanuljak –, mert

én biológiát végeztem, nem vagyok filológus, énnekem még elég hályogkovács módon kellett elsajátítanom a mesterséget.

– Azt mondta az imént, hogy „kell”. Mi készítette erre, miként történt meg az, hogy a természettudományok helyett az írástudók felelősségét vállalta magára? Mikor vált ez tudatossá, és mi váltotta ki az elhatározást, hogy a tollat választja?

– Ezt a főiskolán utolsó évesen döntöttem el. Azt hiszem, szerelmes is voltam akkor, és abban az időben szembesültem a halállal is, elég hirtelen. Apám egyik napról a másikra halt meg, magunkra maradtunk, árván. Kolozsváron szembesültem tudatosan kisebbségi helyzetünkkel.

Folytatása az 5. oldalon

VENNES ÁRANKA

Kora-kamaszkoromban rájöttem, miszerint úgy is lehet valaki remek futballista, hogy az élet egyéb dolgaiban finoman szólva tájékozatlan. Illetve, hogy valaki zseniálisan intelligens futballista, kombinatív játékos léte még lehet rettenetesen bunkó, és ellenszenves.

Értsük ezt megfordítva is.
Megrázó élmény volt.

Az ideig, a világ történetének szebbik korszakában számomra ezek a fogalmak egyértelműen és szétválaszthatatlanul összekapcsolódtak. Ami szép, az jó is, ami jó, az szép is, ami szép és jó, az okos is, ami okos, az szép és jó és helyénvaló.

Márpedig futballozni mindennél szebb, jobb, okosabb és helyénvalóbb, ehhez semmiféle kétség nem fért.

A lakótelepen, ahol laktunk, két focipálya volt.

Az egyik a mi házunk előtti tér, sárga murva. Jobbról hinta, homokozó és mászóka határolta, balról pedig egy füvel benőtt apró dombocska, afféle gyeptű, legalábbis sokáig, történelemórán és historizáló könyvek olvastán, ha feltűnt ez a szó: gyeptű, mindig ez az alig húsz méternyi hosszú, apró dombocska jelent meg előttem. Gondolom azért, mert füvel, azaz gyeppel volt benőve. (Gyep + fű = gyeptű.)

Egyébként nem is domb, inkább töltés volt, ami egészen a ház faláig vezetett, pontosabban az ottani vasráccsal körbefogott pincejáróig. Ez a négyszög alakú vasrács kitűnően megfelelt nagykapunak, ha kapura rúgdosáshoz volt kedvünk. Vagy kiskapura játszottunk, vagy a nagyra rúgdostunk, nyilván, ha kevesen voltunk, viszont akadt, aki hajlandónak mutatkozott beállni. Utóbbi esetben viszonylag rövid idő múltán megjelent az udvaron egy magából kikelt férfi vagy nő, és azt kiabálta, hogy meg lehet örülni tőlünk, másodszer esett le a kép a falról a hálószobában, reng az egész lakás. Általában a pálya hosszában fociztunk, mindkét végén egy-egy sárgára mázolt pad állt, ezek voltak a kiskapuk. Valójában csak akkor lehetett gólt rúgni, ha az ember belsővel gurított, vagy ha külsővel, laposan, a földre szorítva lőtte rá. Ráadásul ezek a padok az évek múlásával, mint valami középkori romok, egyre lejjebb süppedtek a földbe, így ha csak egy kicsit is lazára sikeredett a lábfej, máris pancser fölé lett az ordító helyzetből. Egyszer így rúgtam be felsőkapufásan a labdát egy első emeleti nyitott konyhaablakba. Közeli lövés, kapufa, konyhaablak, vasárnap ebéd.

A másik futballpálya két házzal odébb terült el. Ez már afféle előre megtervezett terep volt, például egy-egy, a talpával a földbe ázott fehér kézilabdakapu díszelgett a végein. A talaj itt inkább salak, mint murva, a színe is vörösebb. A kisebbik pályán focizott, a nagyobbikon meccseket, többnyire a másik házban lakók elleni meccseket játszott az ember. Vagyis a gyerek, ami akkor ugyanaz volt.

Becslésem szerint legalább harminc-negyven fiú mozgott ezen a két pályán. Természetesen különböző életkorúak, de annyira nem, hogy focizni ne tudtak volna együtt. Nyolc-tizenégy

KÖRÖSI ZOLTÁN

Szépni szép, jóni jó, okosni okos

évesen óriási különbséget jelent egy év, a pályán ez másképp működik. Beszélgetni, szóba állni nem kell, attól még lehet gólpaszt vagy kötényt adni. (A futball egyébként is az egyetlen igazán demokratikus labdajáték, hiszen itt nem dönti el eleve a küzdelmet a testméret, ellentétben a többi labdás csapatjátékkal. De erről majd máshol, máskor, máshogyan.)

Ha otthon, a szobában olvastam, és labdapuffogást hallottam, azonnal lementem az udvarra. Ebben biztos lehetett az ember (a futballista, a gyerek): ha a járdán, az aszfalton, vagy a ház falnak rúgdosva patogtatta a labdát, néhány percen belül annyian gyűltünk össze, hogy már lehetett kezdeni valamit.

Az iskolánk két-három percnyi gyalogútra volt tőlünk. Természetesen a rövidebb, hátsó úton jártunk, a Lövéde utca felé, aminek az egyik oldalát a hazánkban ideiglenesen állomásozó Szovjet Déli Hadseregcsoporthoz tartozó katonák fehérre meszelt kőfala határolta. Focitársaim kiterjedt csekereskedelmet folytattak a demarkációs vonalon: a vásott téglák fölött felbukkanó, kopaszra nyírt fejekkel különböző színű és csillogó jelvényekért (a legnyerőbb a Kilián-haditorna tenyérynagy, arany csillaga volt) vagy az ABC-ben beszerezhető olcsó vörösborokért vegyvédelmi oldaltáskákat (szumka), harcokcsizósisakokat és bármilyen más cserélteket, ami mozdítható volt. Egyszer a Budai egy komplett tábori telefon-készletet cserélt, kis kurlival a bakelit készülékek hasán. Engem ezek az ügyletek soha nem érdekeltek, s valószínűleg gyáva is voltam közelebb menni ezekhez a katonákhoz, akik a kerítés fölött kihajolva fojtott „pajtas, pajtas” kiabálással integettek nekünk. Vagy kétszáz méterrel odébb volt viszont ennek a laktanyának egy hivatalos bejárata is, kantinnal és kiskapuz foci pályával. Oda se szabadott bemenni, csak lehetett. A kantinban holmi fémdobozos savanyú-cukrot árultak, rettenetesen szar volt, ellenben a nagy, vöröscsillagos vaskapun túl, ha bementél, a salakos pályán a nyelvi korlátokat legyűrve igazi nemzetközi mérkőzéseket lehetett játszani. Nem állítanám, hogy a küzdelmeink alapjaiban rendítették meg a szovjet szocialista népköztársaságok birodalmát, viszont velük – a szovjet katonatisztek gyerekeivel – szemben a mi csapatunk a magyarokat jelentette, szeplőtlen hazaszeretet, ehhez kétség se fért, különösen, ha győztünk.

Ha a hosszabb, a főúton ballagott az ember (a futballista, a gyerek) iskolába, akkor ott meg a szovjet katonai temető mellett kellett elmenni. Ide, a vörös csillagokkal díszített sok kis fehér

kőlap közé, a szintén fehérre mázolt, aranybetűs obelisztkövéhez jártunk április negyedikén és november hetedikén ünnepelni, ami azt jelentette, hogy némi ácsorgás és a mikrofonok recsegése után a nem sokkal korábban a kezünkbe nyomott piros szegfűket lerakhattuk a lépcsőre.

Valójában sokkal többször mászkáltunk a kőlapok között szegfűk nélkül, mert az iskolai focipálya kerítése és a katonai temető korlátja között csupán egy gyalogösvény húzódott, és a labdánk nemegyszer megzavarta a hősi álmot alvó felszabadítókat. Ehhez képest az iskolánkat Béke téri iskolának hívták, a mögötte elterülő füves területet pedig Barátság parknak.

Az iskolai focipálya legnagyobb előnye kétségkívül az volt, hogy volt. Már egy tízperces szünetben is érdemesnek mutatkozott lerohanni az emeletről, rúgni egy-két gólt, majd csöngetésre visszaroahanni. Kék köpeny és szakadt nadrág. A nehezítést oldalt egy távolugró-gödör, illetve néhány régi nyárfa kikopott gyökérzete jelentette, és természetesen az is, hogy sok osztálynyi futballistából (gyerekből, emberből) melyik csapat ér le hamarabb. Igaz, itt aztán történelmi és világnézetű tanulóinkat a gyakorlatra váltva megmutatkozott a tapasztalatok pragmatikus kompromisszumra készítő ereje: mivel még vitatkozásra se volt idő, ezért többnyire két-három mérkőzés zajlott egy időben a pályán. Nyolc perc alatt. A napköziben aztán – a „napközi” azt az intézményt jelentette, ahol közepesen kellemetlen ebéd és a lecke elkészítése fejében végre zavartalanul futballozhattunk – végre csak a miénk volt a pálya. Ilyenkor érttettem meg, hogy az iskola valóban az életre nevel bennünket, és az ember valóban magának tanult.

Ebben az időben egyébként semmi kétségem nem volt affelől, hogy a világon a legjobb futballistának lenni. Winnetou is, Orion úrhajó is, meg sok minden más, de azért a futballistaság. Úgy értem, a legfontosabb, a legnemesebb és a legszebb dolog. Ami szép, az jó is, ami jó, az szép is, ami szép és jó, az okos is, ami okos, az szép és jó és helyénvaló.

Az a boldog idő, amikor nincsen hó, nem esik az eső, magyarul: lehet focizni.

Mi a szép?

Például egy új labda. Pláne, ha bőr. Vagy egy szürkére koszlott teniszcipő, amin látszik, hogy megért már egyet s mászt. Egy félmagas lövés. Egy csel.

Mi a jó?

Például focizni. Például egy labda. Pláne, ha bőr. Egy félmagas lövés. Egy csel.

Folytatása a 4. oldalon

BÖSZÖRMÉNYI ZOLTÁN

A kerti fának

Tériszonyos a fám,
Gyökeret ereszt a mába,
Onnan szív magába,
Nedűt és elégiát.

Én meg tétlen nézem,
Miként tépi levelét
A józan ész, a lélek,
Mint ki nem érti, miért

Kell a bajnak a gyöker,
Ha az út ügyis odavisz,
Ahogy mondá Kavafisz:
Egy másik ellentmondásba.

A délután fénye

A múlt
Még nem a múlté.

Egy gyermek pancsol
Az időben.

A délután fénye
Téged is átszűr,
Remek ez a nincstelenség.

Kisétálni a mindenből,
Mily élvezet,
Betűk mögé térdelve
Imádni ezt a helyzetet.

A volt

Mi bevallható,
Vallja be más!
Az őszinteség
Még nem igazság.
Izgága a kor?
Volt már izgatóbb,
Mégsem lett a minden
Egyre jobb.

A versről

Igazat?
Jó verset?

Sorsomra se
rímél rá a versem.

Mindent?
Semmit?

Felesleges!
Nem fér el egy versben.

Hargitafürdő II.

KUKORELLY ENDRE

Sütanap

Süt a napocska,
idő nem ocska,

szép párás,
prima időjárás,

máris
vidámabb tőle a város,

nem szomorú, nem is pocsék,
na még

ilyet!,
az ember szinte megjíjed,

mi kék
az ég,

mi zöld a szandálom,
mi minden van nyáron!

Vanmese

Van mese édes
és eseményes,
van lehetetlen,
kibírhatalan,
mert túl ízes,
túlzottan Grease-es,
nem jó végű,
súlyos nehézségű,
nem is olvasom,
mert nyom,
nyomja a hasat
meg a mellkasat,
kitalálnak mindenféle sellőt,
olvassa inkább fel aki felnőtt,
van még gügye
is, na ugye,
van éles
és rémes rajzfilmlövöldözéses,
és attól remegek,
mint bármely gyerekek.

Alegúja

A legújabb
törvényrendelet,
hogyan
csikizni nem lehet.

Csikizés tilos!
Tilos a csiki!
Talpat lehet anyunak fürdésnél,
de csakis neki.

Jóvaqyo

Jó vagyok pletykázásban,
álmodozásban,

jó abban, hogy kitalálok
mindenféle valóságot,

fogalmam sincs, hogy honnan,
innen-onnan-amonnan,

iminnét és umunnét, mivel
semmit beszélek mindenkivel.

Macskaa

Macska a tigris
is
nagyra nőve.
A lekvár befőtt, mert be van főve.
A gyerek is ember,
ámbár
nincs annyi pénze,
ahány dolgot a játékboltban kinézne.

Részlet a szerző
megjelenés alatt álló gyerekverskötetéből

KOVÁCS KATÁNG FERENC

Társak délen
I.

tenger felől szelek hordják
a távol sirály hangokat
vízre csobban árnyuk
vitorlás vébetűje zúzza
s mire a roncsok partot érnek
a hang s a sirály eltűnik
koppan a parti sziklán
a madár-árny zúzalék
hajókürt
árbócon csattogó kötelek
s mentőcsónakok
a tarajok felett

csengő-duda-tülök
veszett robozás

ebéd, szieszta, kávé
harminc medencehossz
gyors, mell, hát

tenger felől új szelek
apró viharlöketek
Neptun-szigony villám
olyan távol
hogy néma, mint a sír

dallam- és szóözön
bábeli zavar
szinte értem

Társam mindig
II.

Emlékszel?
Aszfaltig lógó szürkületben
mentünk
nem is tudom hová.

Esőfelhő rojtjaiba
kapaszkodva
kérleltük az eget, hogy
elég legyen már!

Emlékszel?
Csak mentünk
szoknyád cibálta
a szél.

Társam mindig
VIII.

két szó nem elég
hang sem a mélyből
csöndes szelek
a kitért ablak szárnyán
hogy jelezzék
puszta jelenléted

zárkóztak vagyunk
tudom
két kemény tollvonás
dúr a lehangolt
zongorán
rekedt szaxofon
a hetedikről

közeledsz
húzódózom
kezet adsz ha
torkodnak esem
de nézd kedvesem
hogy forog kering
kedvünkért a világ

Társam mindig
XVII.

ne fordulj meg
csak add a kezed
háttal állsz
ellenem
kezed
kérem
tarkód
nyakad simogatom
pillantásom
csípőd vonalán pihen

rám ne nézz
csak add a kezed

ne
ne fordulj meg
szemedbe nézni nem tudok
menj mondod
nem akarok
tovább kérsz
csak hallgatok

a kezed

hiányozni fog
ha
elmegek
háztetők felett
halvány füst és
kormos álmok
szárnyán

vissza se nézzek?

tenyered melegében
hiányoddal
alszom el

kopog
veri ablakom
cseppekben gördül
az eső alá
arcod festi rá
negatív szellemkép
hogy nem vagy
hogy nincs
ami mindig
van volt létezett

ott
balról jobbfelé a
felkelő nap első
szikrái gombostűre fűzik
a szoba árnyait
sarkokba bújnak
szekrénybe
cipőbe zsebbe
hajtóka alá
a napsugarak

hideg kávé
keserű
cukor és tejpor
parányi csésze
tegnapi hideg

mezítelen
háta gerincútján
felfestett kerékpárút
vezet
megtiport szívedig
meteorit felhő
lelked útvesztőin
poros ösvény
kihuny csillagközi
út hozzád az álmod

lassú film
hátra lendül fejed
hajad tétova
Bartók muzsika
zöreje a szélben
lángra lobban
ellenfényben
előre oldalt
félkörívben
elakad a film
hiányod a vászonra ég

azt hittem lehet
de mégsem
élni nélküled

kikéri jussát
térden állva
előtted az álmod.

Park Kőbányán

Engem anyu íratott be az iskolába, mert arra már odafigyelt, ha már az óvodába a tudunk nélkül íratott be a szomszéd-asszony, a szép, magas Bojána néni, aki velünk szemben lakott, a nagyszülőknél, és a lányával, Ducival sokat játszottunk nálunk, és mintha a testvérem lett volna. én nagyon jól tudom, hogy Bojána néni nekem miről juthattam eszébe, hogy engem is abba az óvodába írasson be, mint a lányát, hiszen az előző nap szorultam be a két lába közé. hazafelé tartott a darálóból, női biciklijé vázán egy nagy zsák kukoricával, én meg pont előtte bicikliztem a háromkerekűmön, amit azon a tavaszon kaptam, a mi oldalunkon, a főutca hűvös oldalán, ahol az apu fodrászüzlete volt, és a magas és szép Bojána néni elbámulta, és egyszerre csak arra lett figyelmes, hogy valami a lába közé szorulhatott. hát én voltam az, és ijedtemben rögtön megálltam, hiszen a hirtelen jött sötétben azt se tudtam, hol vagyok. egy kicsit meleg volt, meg egy kicsit bűdös, mint azoknak a gombáknak a szaga, amiket tata hozott mindig nekünk a határból, és teljesen beszorult a fejem a Bojána néni combjai közé, de csak pár pillanatra, mert aztán napvilágra kerültem. Bojána néni nevetése messzire elhallatszott. felkapott, egy barackot is a fejemre nyomott, és tolta tovább a biciklit, az emberek meg, akik a borbélyüzlet előtt cigarettázva beszélgettek, cukkoltak bennünket, és azt mondták, hogy bár kerültek volna ők a Bojána lábai közé, ők bizony tudták volna, mit kell csinálni. én még sokáig az orromban éreztem a szagot, csak az anyu dohogott egy kicsit, amikor az aputól hallotta az esetet, és olyanokat mondott, hogy mit bámszokodik folyton az a nő, miért nem néz a lába elé, ahelyett, hogy csúfot űz egy ilyen kislányból, mint én. így kerültem én a szerb óvodába, ahol magyarul beszélünk, és csak annyit tanultunk szerbül, hogy *dovigényije*, se számolni, se olvasni nem tanultunk, ezért aztán nagy hátránnyal indultam az első osztályban, mindezt Dombóvári tanító nénitől tudtuk meg az első héten, és azt is, hogy azért elkeseredni nem kell, mert negyedórát tudok figyelni. az anyuval tanakodtunk is otthon ezen a negyedórán. a tanító néni nekem mi voltunk az első tanítványai, mint ahogy nekünk is ő volt az első tanító nénink, és nagyon kíváncsi voltam, hogy ő kivételezik-e majd a tanár, a tanultabb szülők gyerekeivel, akiknél otthon volt könyv, míg nálunk csak egy, az anyu imakönyve, amibe festmények voltak Raffaellótól, meg Van Eycktől, meg Cerezótól, a Szent családról és Jézusról. sokat nézegettem, attól, amelyiken Jézus töviskoronát visel és hátul össze van szíjazva a keze, féltem. a rádió mindig szólt nálunk, és én különösen azokat a rádiójátékokat szerettem hallgatni, amiben lovas kocsik vagy hintók mentek, mert a tata fuvaros volt. könnyen megkaphattuk volna az öreg Dánielnét is, aki akkor került be a tanyáról, mert a téesz az iskolát is beszántotta, de ő, mondta róla nekem anyu, még olyan régi vágású pedagógus volt, aki még Horthy népiskolájában is tanított. az apuval tegeződtek is, de hát az apu is olyan volt, hogy sokszor ragaszkodott volna a régi dolgokhoz. emlékszem, augusztus 20-án délután a hősi emlékmű körül sétáltunk, és megjegyezte, hogy régen milyen szép ünnep volt ez a nap, most bezzeg nem is ünneplik, de november hetedikét, azt igen, pedig ahhoz semmi közünk. de ilyenkor az anyu mindig rászólt,

PÁNICS FERENC

Kramcsek

hogy ne előttem mondjon ilyeneket, mert még elmondhatom, és megtudják az iskolában, hogyan gondolkodunk, és jó, hogy rászólt, mert nem emlékeznek arra a beszélgetésükre ott, a főtéren, kezünkben az olvadó fagyaltokkal. hát igen, az apura néha oda kellett figyelnie az anyunak. a nadrágszíját se engedte neki az anyu csak a pulóvere alatt viselni, hiába vett neki egy szép csatosat, még a csatja is vastag bőrből volt, ami nagy divat volt akkoriban, fel sem próbálta, még az ünneplő nadrágjaihoz se hordta, csak azt a régit, aminek a csatjára az volt írva, hogy *légy résen*, mert azt mondta, hogy az tartja meg neki a nadrágot. szóval, örültünk az anyuval a Dombóvárinénak, én még annak is külön, hogy ő a legszebb tanító néni az egész iskolában, anyu meg annak, hogy a modern pedagógia eszközeivel tanít majd bennünket. mielőtt valamit is tanultunk volna, félni igen hamar, már a legelső napok egyikén megtanított bennünket. félni tőle magától. ha fölénk hajolt, nem csak arra figyeltünk, mit válaszoljunk neki, hanem inkább arra, hogy mikor csap a fejünkre karomként behajlított mutatóujjával, mert az volt a szokása, és ezt előbb ismertük meg, mint az ábécé első betűit, hogy úgy kopogtatta a fejünket, mint a harkály a fát a környezetismeret könyvünkben. hamar sikerült neki csillapítani bennünk a tudásszomjat, elbizonytalanítani különösen a hátsó sorokban ülőket, mert főleg ott csapott le inkább. az első padban ülőket, azok voltak a kedvencei, nem részesítette a kopogtatás tartásában, amely rendszerint kövér fekete pontban végződött, amit hatszínű – senkinek nem volt olyan az osztályban – tollával írt be az elenőrzőbe. hosszú, csontos ujjai voltak és nagy fájdalmat tudott velük okozni. egy hét után már korántsem tetszett annyira mindenkinek a Dombóváriné, egyet én is kaptam tőle a fejemre, mert nem vettem elő idejében a babzsákomat, meg a színes pálcikákat. akkoriban már fölmérte, kik azok, akikre az óránszámíthat, a tíz legjobb képességűt előre ültette, én középre kerültem, Kramcsek Zoli lett a szomszédom, egy szabómester tolókkocsis fia, akit remegés fogott el, va-

lahányszor Dombóváriné a tanári asztaltól felénk indult, és meg sem mert szólalni. apám által majdnem kopaszra nyírt feje egy-egy találkozás-tól egyre több piros folttal lett tele Dombóváriné ütlegei nyomán, aki hamar kiállította róla a bizonyítványt, pedig még csak akkor ért véget az október, hogy a Zolival egyáltalán nem érdemes foglalkozni, falra hányt borsó minden igyekezet, rajta ő sem segíthet. el is ültetett tőle. velem anyu otthon rendszeresen foglalkozott, keserves, késő estékbe nyúló délutánokon át, néha bizony ő is a kezemre csapott, hol jársz, hát még mindig nem érted, ló, áll, lallala, olvasd újra, addig innen fel nem állsz, amíg nem megy. egy barna, szeplős, örökké mosolygó kislány, Papp Magdi mellé ültettek, mikor együtt voltunk hetesek, jutalomkártyát is kaptunk. büszke voltam Magdira, és arra, hogy én voltam az egyetlen fiú, aki lány mellett ült. Zoli meg szép lassan megkapta a Kuka nevet Dombóvárinétől, aki hozzátette, hogy még ezt sem érdemelne, mert olyan szép meséből való, mint a Hófehérke. az osztály is úgy kezdte hívni, és Kramcsek már velünk sem beszélt, már a szünetekben sem. azt elfelejtettem mondani, hogy Dombóváriné a legutolsó padba, a számpadba ültette. ez közvetlenül azelőtt volt, mielőtt két hónapra el nem ment valami továbbképzésre, és az osztályt Dánielné vette át – hogy az övével mit csinált, azt nekünk nem kötötték az orrunkra. nem örültünk neki, mert megszoktuk már Dombóvárinét, most meg egy olyan öregasszonnyal várhattuk a Télapót, aki férfiforma cipőt hordott, őszes haját is csak valami ódivatú csattal fogta le, és egy kifakult köpenyt hordott. munkásnőt képzeltünk így el a meglevő fogalmaink szerint, nem egy tanítónőt. ő is azzal kezdte, hogy felmért bennünket, kénytelen-kelletlen hagytuk, csak amikor Kramcsekhez ért, tört ki belőlünk, hogy őt hagyja, nem érdemes. Kuka az, mondtuk, mint Hófehérke egyik törpéje. de Dánielné nem hallgatott ránk, leült mellé a padba, és szelíden elkezdett vele beszélgetni, még vissza is lapoztak egy kicsit az olvasókönyvben, és Kramcsek egyszer csak elkezdett olvasni. először persze csak a Dánielné

hallotta, aztán mi is. és ha már ott volt a hátsó traktusban, mindegyik faluszéli gyerek mellé leült, ahol ketten ültek a padban odakéredzkedett melléjük, és mindegyiket olvastatta egy kicsit. sokan most olvastak először annyit, mint korábban összesen, arról a legalább féltucat piros pontról, amit kiosztott köztük, nem is szólva. aznap hiába vártuk Magdikával, nem jutott el a mi padunkhoz. ami még szokatlan volt nekünk, Dánielné mindenkit a keresztnevével szólított. Voltak, akik úgy meglepődtek, hogy elsőre fel sem álltak. az ny betűt már Dánielnével vettük, és látnunk kellett, inkább a Dombóváriné által gyengének kikiáltott társainkkal foglalkozott többet. az ly betűnél tartottunk, amikor Kramcsek Zoli is beért bennünket. amíg tanított bennünket, Dánielné senkit sem bántott, az utolsó órára bábokat hozott be, mindenkinek jutott egy mesében játszott Piroska és a farkas, meg Micimackó. annyira megszerettük Dánielnét, hogy kicseréltük volna, ha rajtunk múlik, még úgy is, hogy Dombóváriné frissen dauerolt hajkoronával, lakkozott körmökkel, hófehér köpenyben, finom illatot árasztva tért vissza közénk. akkor már nem hittük, hogy a tanításhoz a kopogtatás is hozzátartozik. fitymálva forgatta az osztálynaplót: mi az a sok piros pont, jó osztályzat? kétségbe vonta a Dánielné által kiosztott jegyeket, és már csak azért is, mert a hátsó traktus már nem muzsikált úgy nála, mint Dánielnénál, inkább ő húzta el a mi nótánkat, mert mondta viszolygva, többé nem nyúl a fejünkhöz, és megmutatta, hogy beszerzett egy pálcát, ezentúl azzal fogunk kapni. messze tűntek már azok a napok, amikor átélésével fújtuk, hogy hull a hó, hull a hó, mesebeli álom, télapó zúzmarát fújdogál az ágon, miközben Dánielné a táblánál állva, néha mókás mozdulatokkal vezényelt nekünk. Kramcsek Zoli érezte meg ezt leginkább. no csak, Kramcsek, mondta, ideje körülötte is rendet tenni. Zoli nehezen szánta el magát a felelésre, Dombóváriné rá is kiáltott, hogy hangosabban olvasson, de a makogáson kívül, hiába erőltette Zoli a hangját, nem hallottunk semmit. aztán csak állt, lehajtott fejjel, bambán, a régi Zoli, és nem szólalt meg többé, mi meg hiába mondtuk Dombóvárinénak, hogy a Zoli *tényleg* olvasott, az csak a fejét rázta, ha nem kacagott ki bennünket. Dánielné többet nem jött az osztály közelébe sem, és egy hét múlva visszaállt a régi rend, a fejeseink ugyan nem újultak ki, helyette a körmünk fájt néha, egy-egy nap után rettenetesen. év végére három-nyolc lettem, Zoli ismétlő lett, és soha többé nem láttam. Dombóváriné másodikban tanított meg bennünket, ekkor négy-kettő lettem, és tavasszal még egy számtanversenyt is megnyertem, a Róka és a holló meséjét kaptam érte jutalmul. az anyu sokat foglalkozott velem számtanból, meg amiből csak tudott harmadikban, meg negyedikben is, és Péter atya is mondta neki közvetlen azután, hogy áldoztam a püspök előtt, akinek a papok közül a legdíszesebb volt a ruhája, és lila süveg volt a fején. a szenteltvíztartó mellett álltunk az ünnepség után a kiürült templomban, az atya a fejemet simogatta, és közben úgy beszélt rólam anyámnak, mintha én ott sem lettem volna, hogy a vékony alkata miatt frásztudót kell faragni belőle, Erzsike. akkor már Palotás volt a tanítónk, nagy, tömött bajusza volt, néha neki is eljárt a keze, de engem nem emlékszem, hogy valaha is bántott volna...

Fő út II.

A tiszaujvárosi közönség

Sárospataki érdeklődők

Diákok a nyíregyházi főiskolán

Kisújszállási irodalombarátok

Irodalmi

A turné első része (március 9–11.). Részt vett: Böszörményi Zoltán, Karácsonyi Zsolt, Kukorelly Endre, Nagyálmos Ildikó és Orbán János Dénes.

Március 9., szerda – Kecskemét, Tiszakécske

Erdélyi idő szerint reggel kilenckor indultunk Aradról, hogy a világ legnagyobb példányszámban megjelenő magyar irodalmi havilapjának, az Irodalmi Jelennek, valamint a lap által meghirdetett negyvenezer dolláros regény pályázatnak híret vigyük Magyarországra. Az út elviselhető: Zoltán vezet, OJD sms-ezik szívének újdonsült hölgyével, Kara és én megtaláljuk a hátsó ülésbe beépített masszírozó berendezést, így nekünk sem unalmas a 200 kilométeres útszakasz.

Az Irodalmi Jelen turnéjának első két helyszíne: Kecskemét és Tiszakécske. Kukorelly Bandi megérkezése után (vonattal jött Pestről) együtt indultunk a Kaszap utcai Óvónő-és Tanítóképző Főiskolára. A fiúk repeszték az örömtől, amint elképzelték a javarészt hölgyekből álló közönséget...

Vendéglátóink – Koperniczkyne Torma Mária főigazgató helyettes, Hegedűs Gábor kari főigazgató, Steklács János a magyar nyelv és irodalom tanszék vezetője, Janurik Tamás főiskolai tanár – nagy örömmel fogadtak, s miközben kecskeméti barackpálinkával koccintottunk a magyar tanszék tanáraival, arról folyt a beszélgetés, hogy miért van szükség ezekre a találkozókra, miért fontos, hogy a diákok megismerjék a kortárs magyar irodalmat, a magyar írókat. Mindenki egyetértett azzal, hogy el kellene felejteni azt a beidegződött szemléletet, miszerint „a halott költő a jó költő”, és a tananyagnak lépést kellene tartania a kortárs irodalommal.

Majd megkezdődött a találkozó. Az Irodalmi Jelen bemutatása után a vendégek felolvastak műveikből, végül a közönség kérdezett. Többek között a találkozókra mindig fölmerülő kérdése: Miért ír a költő verset? OJD azt mondja, ő azért, mert festeni meg zenélni nem tud, dolgozni pedig nem szeret.

Amíg a Klub Rádió riportere a főszerkesztőt interjúvolja, a szerzők eladott könyveiket dedikálják.

Rohanás tovább, alig fél óra múlva Tiszakécskén várják az irodalmi lap szerzőit, szerkesztőit.

TISZAKÉCSKE jellegzetes alföldi kisváros. A Városi Könyvtár a régi zsinagóga

épületében van. Telház fogad, és nem csak ezen lepődünk meg: a bejárathoz állított, nádból font paravánra a találkozón jelenlévő irodalmárokról fénykép, életrajzi adat, vers van kitéve, ami azt tanúsítja, hogy a vendéglátók a vártnál lelkiismeretesebben készültek föl. A kisvárosok előnye ez, ahová ritkán vetődik el poétafeleség, ám jobban meg is becsülik. Rögtön kezdünk, nagyon jó a közönség, a humoros írások minden poénját lereagálják, de ugyanúgy átérzik a versek líraiságát is. Sok a fiatal, a bemutató végén Kukorelly Endre melléjük is ül, szórakoztatja őket. Jó befektetés – mondja –, hamarosan felnőnek. (Hehe)

Kristóf Márta igazgató és a könyvtár többi munkatársai meglepően jó társaságnak bizonyulnak a találkozót követő kis fogadáson: a kortárs irodalomról meg Erdélyről beszélgetünk. Míg Kukorelly Bandi kitaróan bájcseveg az ifjúsággal, OJD székelly viccekkel traktálja a szervezőket. Az ajándékba kapott mézeskalács-Pegazusok igazi képzőművészeti alkotások...

Március 10., csütörtök – Miskolc

Reggel Kecskeméten félméteres óra ébredtünk. Kétségbeesve vágunk neki az előtűnk álló 190 kilométeres útnak. Zoltán latino zenét tesz, mintha így próbálna egy kis forróságot hozni a kiújuló télbe. Sikerül is, a várostól nem messze eltűnik a hó és fölragyog a Nap.

Miskolc. Döry Pince Klub, a belváros kelles közepén. Szűk kis hely, egyszóval pince. A szervezők komolytalanok, két rendezvényt szerveztek egymásra. Antropológus konferencia zárónapja. Ki kíváncsi az írókra?!

Neki is keseredünk, ám lassan, de biztosan szállingózni kezd a közönség. Nem ismerünk senkit. Kukorelly Bandinak azért vannak barátai. Zoltán bemutatja a lapot, és elmondja, miért jöttünk, mit akarunk. Az elején Mile Lajos irodalomtörténész még bebeszél, de a végére ő is elérzékenyül, s bocsánatot is kér. Felolvasunk. Végül jól sült el minden. Másnap reggel tudjuk meg az Észak-Magyarország szerkesztőségében Bujdos Attilától, hogy majdnem mindenki ott volt, aki Miskolcon, úgymond, számít.

Találkozás a gyulaiakkal

Jelen-turné

Az Új Holnap irodalmi lap szerkesztői közül Filip Gabi és Méhes László jött el, de ott volt a költő Zemplényi Attila és Serfőző Simon, valamint Kupcsik Lidi költőnő is. A Tokajban élő Mankovits Tamás képzőművész sem hiányzott.

Másnap indulás előtt még felkerestük az Új Holnaposokat, egy kis baráti eszmecsere-re.

Március 11. – Tiszaújváros, Sárospatak

Pénteken délután a Tiszaújvárosi Városi Könyvtárban Tompáné Mészáros Hedvig szakmai igazgatóhelyettes fogadott. Bár arra számítottunk, hogy délután három óra magasságában a kutyát sem érdekli az irodalom, meg ha érdekli is, minden rendes ember dolgozik ebben az órában, s nem tud eljönni, meglepetésünkre teltház fogadott a „teázónak” berendezett előadóteremben. Sőt, néhányan már ismerték a lapot, és olyan is akadt, aki hónapok óta előfizet rá.

Érdeklődő közönség, kedves-rendes emberek. Palocsay Zsigmond rokonával is találkoztunk, Binderné Palocsay Erzsébet író-és költőnővel, a Magyar Kultúra Lovagijával.

Nem tudtunk sokáig időzni ebben a kellemes, teadélutános hangulatban, de hatkor a 85 kilométerre lévő Sárospatakon kellett lennünk.

SÁROSPATAK felé javarészt földúton „araszolgattunk” vagy százhatvannal, semmivel sem különbek a vidéki utak, mint nálunk.

Sajószegi Gábor fogadott bennünket a sárospataki Művészetek Házában, a híres kolégiummal átellenben. A Makovecz-féle impozáns épület kávézója az eddig legmegfelelőbb, lehangulatossabb helyszín, az időpont is jó, de sajnos, nem ugyanaz a helyzet a közönséggel. A helyi tévéseken és mintegy 15 fanatikus irodalomkedvelőn kívül csak a pincér volt jelen, pedig Gábor plakátokat, meghívókat is készített. Komáromi Sándor főiskolai tanár – aki a múlt század elején élővirágzó aradi irodalmi lapokat is felsorolta – nyitotta meg az estet, amely a felolvasás után baráti beszélgetésbe fordult át.

A turné második része (március 16–17.). Részt vett: Böszörményi Zoltán, Elek Tibor, Nagyalmos Ildikó és Szócs Géza.

Mátészalka olvasóközönsége

Március 16., szerda – Orosháza, Békéscsaba

A Justh Zsigmond Városi Könyvtárban Hotoránné Fekete Gabriella igazgató és a Kossuth Rádió szegedi munkatársa fogad. Színrelépés előtt még rövid interjú készül az Irodalmi Jelen szerkesztőivel. A könyvtár előadóterme tele diákokkal, meg is lep a dolog. Szócs Géza meg is kérde: önszántukból vagy tanári unszolásra, fenytésre jöttek?!

Zoltán ismerteti a lapot, ingyenes példányokat osztunk ki, felolvasunk.

Elek Tibor, a lap kritikarovatának szerkesztője, a békéscsabai Bárka főszerkesztője vezeti a beszélgetést, felhívja a figyelmet a legfrissebb könyvek kritikusok általi bemutatásának szükségességére. Gonda Géza üzletember, művészetpártoló, az Arad–Orosháza testvérkapcsolatok ápolója is eljött, echte magyar pálinkát hozott a költőknek.

BÉKÉSCSABA irodalomkedvelői délután 6-ra vártak bennünket a Városi Könyvtár játszótermében. Régi-új arcok tűntek fel a közönség soraiban, a Békés Megyei Hírlap munkatársa serényen villogtatta vakuját, jelen volt Árpási Zoltán főszerkesztő is.

A Jelen kultúrovatának volt szerkesztője, Mózer István is eljött. Néhány szerzőnkkel végre személyesen is megismerkedhettünk, beszélgettünk a lapról, felolvastunk.

Március 17., csütörtök – Gyula

Csütörtökön délután a gyulai Mogyoróssy János könyvtárban várt bennünket Krasznahorkai Géza igazgató. A fellépés előtt még végigvezetett a könyvtáron, a bibliotéka alapításának történetét is megosztotta velünk. Szócs Géza érdekesítő történelmi kommentárjait és verseit nagy érdeklődéssel hallgatta a jelenlévő publikum, ezt követően a költő beszélt az általa főszerkesztett *A Dunánál* című lapról is. Felolvastunk.

A turné harmadik része (március 29. – április 1.). Részt vett: Böszörményi Zoltán, Kukorelly Endre, Nagyalmos Ildikó, Orbán János Dénes, Szócs Géza. Folytatása a 10-11. oldalon

Szolnokon örömmel vették kézbe a lapot

Berettyóújfalu – izgalmas találkozás

Miskolc – Minden jó, ha jó a vége!

Tanárok a kecskeméti főiskoláról

Folytatás a 8-9. oldalról

Március 29., kedd – Szolnok

Turnénk zárórészének első színhelye Szolnok. Korán érkezünk a városba, délután négytől van a találkozó a Versey Ferenc Megyei Könyvtárban, még van vagy három óránk városnézésre. OJD mániákus kínai-konyharajongó, ezért irány a pláza, kínai étterem, csípős édes-savanyú szósz, megfekszi a gyomrunkat, ezért haragszunk is az ötletadóra, akinek viszont kutya baja. A könyvtárban Szécsi Annamária fogad, megérkeznek a szolnoki televízió munkatársai is. Gutai István szerkesztő-riporter interjút készít Böszörményi Zoltánnal. Beszállingózik a közönség, fiatal szinte nincs is, átlagéletkor 60 év. Megtudjuk: Szolnoknak van irodalmi lapja, *Eső* névre hallgat, a főszerkesztő, Jenei Gyula is jelen van.

Kezdet előtt röviddel befut Szócs Géza, nekilátunk, bemutatkozunk, felolvasunk. Kukorelly Bandi a végére érkezik. Röviden olvasunk föl és lényegre törően válaszolunk a kérdésekre. Sietnünk kell: hattól Kisújszálláson kell lennünk.

KISÚJSZÁLLÁSON az Arany János Városi Könyvtárban a kisvárosokra jellemző

örömmel fogadnak a szervezők: Guboczné Tomor Mária, a könyvtár igazgatónöje és kollégái. Kisvárosban mindig meglepetés éri az irodalmárokat, itt ünnepnek számít egy-

Jánoska könyveit „körüldongják” a nyíregyházi főiskoláslányok

Debrecen. Fojtott érdeklődés...

Békéscsabai olvasóink

Irodalmi

egy kulturális rendezvény. A kisújszállásiak valósággal bombáztak kérdéseikkel, mindenre választ kerestek, mindent tudni akartak az irodalmi klikkekről, csoportosulásokról, a kortárs magyar irodalomról, hogy mi célt szolgál az Irodalmi Jelen, s hogy a vers évében milyen hatással van József Attila a kortárs költőkre. Balogh Károlyné „szalmaművész”, akinek épp kiállítása volt a pincegalériában, egy-egy menyasszonyt ábrázoló szalmadísszel ajándékozta meg a vendégeket.

Március 30., szerda – Debrecen, Berettyóújfalu

Debrecen. Dél előtt ellátogatunk az Alföld szerkesztőségébe. Aczél Géza főszerkesztőt és Keresztury Tibor szerkesztőt épp a lapzártá szorongatja. Azért nem annyira sürgős az ügy, hogy ne beszélgethetnénk fél délelőttöt Géza kedvenc kávézójában.

Majd – OJD nem hagyja magát – kínai kaja, kínai étteremben. Rászoktunk...

Délután négykor a Benedek Elek Városi Könyvtárban fogad Vanyecz Tünde, Kántor Béla és a könyvtár munkaközössége.

A Debrecen Televízió szerkesztő-riportere, Szathmáry-Király Ágnes interjút készít a főszerkesztővel, az Észak-Magyarország újságírónöje úgyszintén.

A találkozóra két kritikus munkatársunk, Bertha Zoltán és Márkus Béla is eljött. Most találkozunk velük először személyesen.

Zoltán elmondja, milyen feladatot vállalt az Irodalmi Jelen: a meglévő hidakat tatarozni, egységes, érdekcsoportok nélküli magyar irodalmat alakítani ki, lerombolni a ha-

tárokat, eljuttatni az irodalmat a szórványvidékekre is.

Hajt a tatár, egy óra múlva Berettyóújfaluban várnak.

BERETTYÓÚJFALURól tudni kell, hogy: város. Kocsis Csaba szervező fogad a Nadányi Zoltán Művelődési Házban. Beszélgetünk a városkáról, könyvkiadásról, az általuk szerkesztett Bihari füzetek sorozatból kapunk egy-egy példányt. Megérkezik a ház igazgatója és az alpolgármester asszony. Hamarosan kezdünk.

Jó a közönség, humorosabb, szaftosabb írásokat olvasnak fel a szerzők. Azt hiszem, mindenki jól szórakozik, a fiatal lányok arcára kiül a pír, amikor elhangzik egy-két olyan szó, amelyről eddig úgy tudták: illet nem szabad versbe, vagy prózába beleírni. Legalábbis a tankönyvekben híre sincs ilyenminek.

A felolvasás végén egy nyolcvanas úriember szakavatott kritikát mond minden szerzőről. Meg vagyunk győződve, hogy szakmabéli, de kiderül: orvos. Általános egyetértést kelt Kukorelly kijelentése, miszerint egy szöveget legalább háromszor meg kell hallgatnia az embernek, hogy mindent szót elkapjon, megértsen belőle.

Este kilenc óra. Futtában még egy kis városnézés. Majd vissza Debrecenbe.

Március 31., csütörtök – Nyíregyháza

Dél előtt érkezünk a főiskolára, tavaly már volt egy jól sikerült bemutatkozónk, nem idegen a terep.

Jelen-turné

Szívélyesen fogad Jánosi Zoltán dékán és János István, a magyar tanszék tanára, egy-egy üveg tokaji bor, bronzplakett, és könyvajándék vár mindenkit. A főiskola tanárai is kíváncsian várják a felolvasást, nem beszélve a közel száz diák(lány)ról... (Csupán öt fiú volt. Megszámoltam.) A főiskolában ezúttal sem csalódunk, a közönség nagyon lelkes. Zoltán dióhéjban bemutatja a lapot, felolvas költeményeiből, nagyon élvezi a társaságot, láthatóan őt is földobja a szebbik nem képviselőinek nagyszámú jelenléte. Náná, hogy Kukorelly és OJD pikáns dolgokat olvas föl, hiszen mindkettőjük köztudottan a vidám diáklányokból álló közönség híve. Én is igyekszem, s jutalmul – mint legjobb nő a csapatban – egy csokor virágot kapok a dékántól.

A másfélórás bemutatkozó után dedikálnak a szerzők, aztán a Kelet Magyarország újságírója, Palicz István összetömörít, hogy lefényképezhessen. Ebéd egy közeli étteremben. Nagyon fáradtak vagyunk. Még beszélni is nehezünkre esik. Szállásunkra térünk. A program: délutáni alvás.

Kukorelly regényrészlete a csajozásról szól. Este ezt gyakorlatba is szeretné ültetni. Úgyhogy kilenc körül a sósfürdői szállásról még bemegyünk a városba „csajozni”, de nem nagyobb a siker, mint magában a regényben. Így egymásra szorulva némi ásványvíz és narancslé mellett rögtönzött szerkesztőségi gyűlést tartunk.

Április 1. péntek – Mátészalka

Bolondok napja. Fáradtak vagyunk, OJD-n kitör a szerelmi hisztéria, és – Mátészalka mellőzésével – vissza akar tűzni Kolozsvárra. Zoltán tartja bennünk a lelket, neki van a legtöbb energiája, pedig végig ő vezetett és ügyintézte. Kukorelly visszamegy Pestre, dolga van, mi hárman – Zoltán, Jánoska, Én – elindulunk. Zoltán egy kis tokaji kiruccanással próbálja kárpótolni a versrovat szerelmes szerkesztőjét, úgyhogy Tokajban, a bor városában kötünk ki. Igaz teljesen más irányban van, mint Mátészalka, de belefér. Van elég időnk sétálni a délelőtti napsütésben. Az egyik galériában eredeti Dali-, Va-

sarely- és Picasso-munkákat találunk. Hm, ki hitte volna, hogy pont Tokajban...

Délután megérkezünk Mátészalkára. Ebéd, alvás az autóban. Teljesen ki vagyunk bukva, őszintén szólva semmi kedvünk szerepelni, kimerítő volt a turné.

Meglepetésünkre tele van emberekkel a Képes Géza Városi Könyvtár előadóterme. Hirtelen kimegy az álom a szemünkből: mégis érdemes volt eljönni ide. Czine Árpád szervező készségesen fogad, s a meghívóról megtudjuk, hogy turnénk szervesen beleépül a Szalkai Irodalmi Napok nevű rendezvénybe. Kávézunk, felolvasunk, remek a közönség, teljesen földobódunk. A sorokban ülők közül többen erdélyi származásúak: nosztalgiaival hallgatják OJD székely nyelven írt novelláját. Szócs Géza is megérkezik, elnézést kér, hogy késett, és hogy hamarosan el fog menni. Felolvas, nagy tapsot arat, azzal megy is vissza, Pestre. Mi maradunk, rekordeladás a könyvekből, majd búcsú és irány a határ.

Tizenhat helyszínen ismerkedhettek meg az érdeklődők az Irodalmi Jelenel és szerző-szerkesztőtárgadjával. Új barátokat, olvasókat szereztünk, sőt mi több, új szerzőket is, hiszen – biztatásunk következtében – azóta minduntalan érkeznek a kéziratok a meglátogatott városokból. Szívvel köszönjük Elek Tibor kollégánknak, a turné főszerzőjének fáradozását, és minden egyes helyi szervező lelkiismeretes munkáját. Köszönjük mindazoknak, akik jelenlétükkel megtiszteltek és bebizonyították, hogy az irodalom iránti érdeklődés lankadatlan. Mi magunk – bár nagyon fáradtan – pedig kedvet kaptunk, hogy egy éven belül az egész magyar nyelvterületet bejárjuk.

Ráadás!

Április 8. péntek – Budapest

Az Irodalmi Jelen Budapesten április 8-án, pénteken este fél héttől mutatkozott be a Ráday Könyvesház pinceklubjában.

Az *Europaetica varietas* című rendezvényen az irodalmi lap majd' teljes szerkesztőtárgadjája képviseltette magát: Böszörményi

A miskolci Új Holnap szerkesztői

Zoltán főszerkesztő, Karácsonyi Zsolt, Kukorelly Endre, Mészáros Sándor, Nagyálmos Ildikó és Szócs Géza.

A lapbemutatót rövid és frappáns felolvasás követte, majd a jelenlévő irodalmárok a közönséget bevonva a klikkesedéről, beskatulyázásról, az irodalmi kánonokról vitáztak.

A költészeti fesztivált könyvvásárral kötötték össze: az Irodalmi Jelen Könyvek-so-

rozatban megjelent kiadványoknak külön standot biztosítottak a szervezők. A József Attila Emlékév alkalmából a fesztivál keretében nemzetközi költőtálatkozókra, József Attila fordítói konferenciára, könyvbemutatókra, dedikálásokra, kézirat-kiállításra, kórusművek, versek előadására, fény-képhaszokra, költői estekre és irodalmi multságokra került sor.

NAGYÁLMOS ILDIKÓ

Fővárosi bemutatkozás a Ráday Könyvesház pinceklubjában

Tiszakécske. Fialoké a jövő...

ARANY ÁGNES

Ősszel Chicagóban, a Michigan-tó partján

A tó

A tavat ma alig lepik hullámok; a tiszta ég türkiz színben ragyogtatja, a három fehér felhő meg kölcsönveszi a búzavirág kékjét, és sávokat pamacsol rá. A szomszédos partot elnyeli a távolság. Indiána? Mese, mese, meskete..., ha létezik, akkor csakis a horizont sötétebb vonalán túl. De nem csak öt nyeli el a tó, háromszáz és ötven méter mély gyomra mindent megemész. Hogy is volt alig száz éve? A kapitány felsandított az égre, és kiadta a jelszót: „Indulhatunk!” Időjárás előrejelzés egy se. A meglepetés és a vihar egybekeltek.

„Till the end of the world”,¹ dúdolta az énekesnő a zongorára könyökölve a szalonban táncoló pároknak. A hajó imbolyogni kezdett, a táncosok egymásba kapaszkodtak. Egy hirtelen lökés, és a falig csúsztak. Egyre ferdébb a padló, most a bejáratnál kötöttek ki. Síkos a parketta, száguldás vissza. Dehogyan törődtek már egymással, csak egy rácsot, egy korlátot elkapni! Vagy bármit, ami egy helyben tart. Hangzavar. Hajókürt. Vízcsofogás, visítás. A tó belátogat a szalonba, végigmossa a padlót. Többen ráncigálják az ajtót: tutajnak jó lesz. Kíméletlen harc a mentőövekért, a csónakok már megteltek. Az asztal lapja a vízen táncol, lábaiba fűrtökben kapaszkodnak. Ez nem is tó, ez beltenger. Beltenger! Igazi hullámvasút. Ömlik az eső. Pokoli hideg van! A szél észak felé hajítja a lubickolókat. Aki eddig túlélte, most szétloccsan a parti köveken. „Till the end of the world.” Privát világvége. Mini Titanic tragédia.

A tó még két napig iszapszínűben háborog. Egyhelyben lökődik fel a víz, hegyes sátrak ezrei ágaskodnak. Meg akarnak szökni, de visszazuhannak. Harmadnap ártatlan kék ruháját veszi fel a tó, süt a nap, és a mólón kövér halakat fognak.

Télen együtt él a tó az északi széllel; a száguldó nej születési helye pedig a Sarkvidék. Egyetlen éjszakai látogatás után bebőrödnek a víztükrök. Két éjszakai szerelem nyomán jégréteg merevíti a tavat. Hosszabb nász következménye az arasznyi jégtakaró, és a jeges fuvallatok behatolása a város utcáiba. Egyből felszökik a „chill factor”,² és a kutyák „erre jártam” jelzése azon nyomban oszlopokká merevednek. Hull a hó „Matrimonium consummatum est” – elégeli meg a nap, és lézersugaraival táblákra szabdalja a jégtakarót. A szabálytalan kockacukrok között legszebb kékjét csillogtatja meg a víz. A nap kitarotán csodálja magát a tükrökben, s ez a veszte. Felmelegíti. A víz páráit sóhajt felé. Hófehér lég-nemű oszlopok kavarognak a jégtáblák között, befújják a tükröt. „Anyá, főzik a tavat?” – kérdezi egy gyerek.

Most november eleje van, és szokatlanul meleg. A víz felszíne kényelmesen ringatózik, miközben tengerallattjárók közlekednek alsó rétegeiben, átjárnak a testvér-vizekbe. Az öt tó ha-

talmas kéz markolása a kontinens belsejébe, kék út ki a tengerre. A víz nyugodt, de ki tudja, mi történik a felszín alatt?

A növények

A legtöbb fa már törzse köré gyűrte leveleit három hete, amikor a fagy pont közelében járt a szél. A felmelegedés miatt a száraz levelek alatt most kizöldült a fű, ezüstös a pitypang ejtőernyője, a gyermekláncfű cikcakkos levelei sárga virágot rejtenek, mint májusban.

Tavasszal a sétányra kátrányozott kavicsörmeléket borítottak, mázsás vashengerekkel öt centi vastagra lapították. Eltemették a gyermekláncfűt. Béke poraira! Soha többé... Teltek a heitek. Apró halmokban emelkedni kezdett a kátrány. Vágások jelentek meg egy irányba, majd keresztbe, mint a császársömlén. Szétváltak középtűt, és megjelent egy friss zöld levél! Több és több és több levél, egyre tágult a lyuk. A gyermekláncfű most már újra elborítja a sétányt. A vékonyka levél és az úthenger tanulsága: az élni akarást nem lehet kiirtani.

A varjak

A szürke labradori mókuskok belső naptárát a késői meleg nem csapja be: átérték a tavalyi telet, bundájukban őrzik a didergés emlékét. Meghízta; tudják, hogy hamarosan itt az északi szél.

Az egyik mókus fogai között fél dió. Fut vele téli raktára felé, amikor megjelennek a varjak. Hárman. Körbeállják, sakkban tartják. Az egyik csőrében mogoró, de neki szabad. Tele szájjal segít a többinek. A mókus megtorpan, aztán uszgyi! A varjak néhány nesztelen szárnyacsapással utána erednek. Matt! A mókus próbálkozik jobbra, próbálkozik balra, de mindig útját állják, egyre szemtelenebbül.

Újabb varjú érkezik a közeli ágra. Szárnyait meregeti, felháborodva rárikácsol a mókusra, aztán leszáll, és csatlakozik a csapathoz: a mókusnak nincs joga a dióhoz! Erre is, arra is merev nyakú, villogó tekintetű varjak. Ki lehet egyáltalán törni a gyűrűből? Sikerül. Két métert fut. Újabb sorfal. A mókus „diszkíséretével” éri el a parti köveket, és a száraz levelekkel teli mélyedést. A varjak éles tekintetűnek kíséretében bekaparja kincsét a földbe, és egyetlen ugrással eltűnik a kövek mögött. Most már teheti. A varjak maradnak. A szélső fejcsóválásos mozdulatokkal kaparja ki csőrével a diót, és elrepül vele. Az igazságtétel megtörtént, a többi unottan szét-széled. Végtegre is nincs új a nap alatt: a varjak a hollók legközelebbi rokonai, és holló hollónak a szemét ki nem vájja.

A sirályok

Délután öt felé a nap már nyugatról, a felhőkarcok mögül süt. A sirályok hangtalanul közlekednek a levegőben. Áttetszik a szárnyuk vége,

a farktolluk, középen meg fekete a kinyújtott lábuk. Fent van az egész raj az égen. Csörögésre száradt kenyérszeletek a kezében: nekik szánom.

Kimegyek a mólóra, mellettem repül el egy sirály. Tüntetően a vízbe dobok egy szeletet. Nem érdekl. Újabb sirály, újabb kenyérszelet. Mindez ötször, de még mindig semmi. A kenyérek lepényekké nőnek a víz hátán, a tó ringása befelé húzza őket. A sirályok a part és a sekély víz felett kitért szárnyal vitorláznak, a levegő fenntartja őket. Szüntelenül körbe-körbe kavarog az egész raj, a bársonyos levegő simogatja a tollukat. Egyetlen vijjogás sem hallatszik. A kenyérszeletek már cipóvá dagadtak a vízben. Más-kor egymás szájából kapkodják ki a falatot, de most semmi le nem csalogatja őket. Búcsúznak a naptól.

A móló oldalát kötömbök támogatják. Az egyik gerincén zöld csikó-sörény, hínár. A hullámhegy összekuszálja, átveti a túloldalra, a süllyedő víz egyenesre húzza. A szomszédos kőnek barna, csupasz bújja áll ki a vízből, a tó tükre alatt meg körbelengik a hínár szálok. A móló falánál örvény keletkezik, körbe táncolja, és szüntelenül kavarja, lobogtatja a szálokat.

Eltelik egy óra. A sirályok még mindig esti szertartásukat végzik. Nem esznek, jóllehet éhesek. Ők, úgy látszik, ösztönösen tudják, amit nekünk tanulni kell: *mindennek megvan a maga rendeltetett ideje.*

Az emberek

A tavat betonoszlopok tartják kordában, csak ahol sekély a víz, járhat ki-be a homokos parton. „Jaj, de férfi vagyok” – birkózik a tóban néhány macsó. Libabőrük majdnem hápog, de bizonyítaniuk kell. Kuttyák rohannak a bedobott labdáért, fadarabért. Ők a jég hideg víz igazi hősei, a szezon első és utolsó strandolói. Persze: bundában fürdenek.

A homokban öt világrész gyereke futkározik. Bőrük, hajuk színe más, de gyerekek, ugyanolyanok. Ők is tudják, meg is értik egymást. Kifeszített háló, kézlabda, foci a fűvön, biciklisek, görkoreszolyázók, csilingelés: fagyaltárús, színes vattacukor, léggömbök; függőágy az ágak közt, szerelmes pár, sátor, nagykendős arab nők, orosz paláver a pad körül, száriban egy lány, fekete fiú blues-t dúdol, horgolt sapkában az imám, farmerben a kínai, mexikói család a fa alatt. Füstoszlopok, füstoszlopok, grillen süllő, ezerféleképpen fűszerezett hús illata. Sehol egy haragos tekintet, egy összevont szemöldök, csak öröm, vidámság, megértés. Lehet, hogy az egyetlen béke titkát a gyomornedveinkbe rejtették? Talán így hangzik: *etesd a világot!*

¹ „A világ végéig”

² Az aktuális hőmérséklet és a szélsőbesség szorzata

BOGDÁN LÁSZLÓ

Középkori metszet III.: Az óratorony

Az óratoronyban, ezernégyszázban félhomály és egy másik világ van. Az óratoronyból messzire látni, kívül és belül történhet bármi, az óratoronyból látható. Barbár, martalóc hordák robognak, káromkodnak az ostromlottak. A török is eljő ezen az őszön. Fények görögnek künn a mezőkön. A város még meddig tartható? Az óratoronyban homály és árnyak. Vívja az ellen a várost, a várat. Lidércfények baljós, lila árnya pulzál a mezőn, ezernégyszázban.

2004. március 29.

MARNÓ JÁNOS

A hír

Nárcisz a hírre elfehérül. Talán így fogja föl. Törölve bévül hús-vér figurák, melyektől megválni mindenkor időszerű. Hír ebben nem oszt, nem szoroz. Nem vizsgál sz körülményt, ha ürülsz. Ülsz, és megörjít a lábad, sajgása szinte a füledbe hasít. Hogy hívnak. Fénykép, felcsíptetve a sarkánál fogva, egy akasztón szárad. Máskor mintha erdőt járna Nárcisz, szemét marja a hír, akárha füst, avar, amint tüzet fog, vagy tüzet fogni készül, avagy elhamvadtan üzenne meg óhaját a tűz, arcán a bőr felhólyagosult és petyhüdt, általszúrva rajt' a szürkeállomány. Mindez együtt: feszült figyelmet takar. Azt, amit a hír, ha igaz, jószerén egy életen át, felajz és elkerül.

Folyamodvány

Fejében lassan csitul a lárma, keze mintha vezetékét zárna, mely csöpögve ellenáll neki, kéjesen, hát ő sem erőlteti (nem szakadhat meg a menete nála!), sőt eldőlné véle, folyamodva Istenhez, kivel nem volt még dolga, vagy nem kapta észbe, az ég tudja, mért nem, talán a teste az oka, minthogy az is az Isten birtoka, melyet ő soha nem tekinthet át, ellenben, ha végignézi rajta, folyvást csak elunja benne halálosan magát, beleájul szépen* a méretetlen bűzbe, mely, megszabva térfogatául a lelket, visszatér, valós vagy képzelt Teremtőjéhez, ám hogy iránta éppen mit érez, el nem dönti azt itt Senki Fia, szóljon bárha, mint éjdzón a Fa:

* szépen – mondjuk zokszó nélkül (lásd a vers végét), megadólag, anyagszerűen; ahogy az anyag képes csak megadni magát önnön szellemiségének. És, persze, érdeklődően, megeléve tehát a Szép követelményének, és az Unalomnak, amely az ájulatlant teljesíti ki, mintegy állapot és forma – valóban ideális – egybeeséseképp.

* Mivel ha megnézi: nincs neki.

Békakirály

GÁL ÉVA EMESE

Apokalipszis

Mintha már ránk üledpedne az ég,
 hogy bénítson és marjon minden
 szennye,
 úgy apad fölöttünk a messzeség.
 A vég belematat a végtelenbe,

és szertehányja féltett titkait.
 Mintha most semmisülne meg az érték,
 a Jóisten már semmit nem tanít,
 bár istenné vált az emberiségért,

hogy semmiből teremtő legyen.
 Egyetlen valóság az értelem
 sziszifuszi hiába-létezése:

mint por temet el a messzeség,
 bőrünket csillag perzseli, s az ég
 lesüllyed a gondolat fenekére.

Fénykérdés

A sötét úgy gyűl az ablak szemében,
 mintha ráfalazná tekintetét,
 hogy csak idebe, a konyhába nézzen,
 ahol börtön tartja fogva a fényt.

Vájon a lámpafénynek mi a vétké,
 hogy a falak között raboskodik?
 és több szabadságra mivel ítélte
 mondd, a fenség az ég csillagait,

míg róják a szakíthatatlan pályát
 a születés és a halál között?
 Mondd, mi jelenti a fény szabadságát,
 ha körülölelik a börtönök,

s a világ, mint a szem nélküli ember
 perel a láthatatlan végtelennel?

Örökség

Csak kötelesség van, élet sehol.
 Így múlnak létfenntartással az évek.
 Minden fenséget elemészt a kor,
 hogy megfeleljen a kietlenségnek,

ami araszolja a holnapot,
 de lelke sem marad holnaputánra.
 Amit a nemzet örökül hagyott,
 nem lesz elég, csak a hazátlanságra!

Most a hó jótékonyan betemet,
 befászlizza az idült sebeket,
 minthogyha a dermedtség gyógyír lenne

arra, amit gyógyítani nem lehet,
 a kórokozó történelmeket
 az ember önmagából teremtette!

Jégmező

Kedvesem, én már olyan csöndben élek,
 amelyben megdermedtek a szavak,
 és fellebbezhetetlenül ítélnék
 arra, hogy magamból kitaltsalak,

akkor is, ha soha nem érhet véget
 az, amiből bomlik a végtelen.
 Lelkünk szántotta föl a mezőket,
 ekét fordítva messzeségeken,

hogy úgy foganjon meg a vers a tájban,
 ahogy a szerelemben folytatás van,
 akkor is, ha nincs hozzá föld, és ég,

de most, amikor a szó is belénk dermed,
 s jégmezővé változtatja a verset,
 már nem indulhatok többé feléd.

MÁRTON ADÉL

Parázna fák siralmai

Uram, egyre többen vagyunk, és mégis egyre kevesebben.
 Uram, minket parkosítani akarnak.
 Uram, és arra kényszerítenek, hogy egyforma magasak legyünk. Ha már
 egyébben nem hasonlíthatunk.

Uram. Egyre többen a gyermekét egyszerűen elveszik. És eltörlik a
 gerincüket, hogy törpék maradjanak. Uram, a gyerekeink alkotják a fa-
 janiccsárok seregét.

Uram, azt mondtad, a fák sosem sírnak. Most mit tegyünk, sírni, zokogni
 szeretnénk.

Adj gallért uram, melyet bevághatunk a szívünk fölé.
 Adj uram kezét, mellyel hamut szórhatnánk a fejünkre. Ha lenne fejünk.
 Szóval így Uram, nem csak lombtalanok, hát fejetlenek vagyunk
 egyszerre.

Uram az egész világ rajtunk nevet, kezek belőlünk papírt, s a papírból
 papírhajót, s a papírhajóból iszapot gyárt a víz, és lefolyunk a kanálison.
 Elhagytál minket uram.

Többször is egymás után. Azt mondtad, amennyit elbír a gyökerünk, annyi
 föld a mienk.

Ehhez képest itt kuporgunk, mint törött lábujjú gésák, cserepekben. S még
 csak nem is tipegetünk. És nem is simogat senki éhesen. A kutyák
 tisztelete meg kinek elég, Uram?

Uram. Ugye tudod, hogy a hegedű azért szól, mert a fa sír benne?
 És azt, hogy a nagybögő azért bömböl, mert medvék laktak alatta, azt
 tudod-e?

A cseresznyefa meg azért keserű, mert az édességet ellopják előle a
 cseresznyék.

És azt tudod-e Uram, hogy van egy fa, mely csupa kígyóból van? Képzeld
 el, mi lett volna, ha abba botlik az a bizonyos Éva...

Uram, és tudad, hogy vannak fák, akik műanyagból vannak? De ők nem
 tudnak beszélni...

Uram, járt itt a múltkor egy ember, aki végkopogtatott minket, mélyeket
 kellett sóhajtsunk. Uram. És azóta fészkestől költöznek rólunk a madarak,
 a bogarak messzire elkerülnek, a moha elszaladna, ha lába volna.

Nem lesz ennek jó vége, Uram, én mondom neked.

FERENCZ ZSUZSANNA

Kik és Mik

33.

Kiknek egyszer csak eszébe jutott
 gyermekora egyik nem különöseb-
 ben szellemes, sőt nyelvtanilag
 kissé hibás versikéje, amelynek
 hallatán mégis minden gyermek
 nevetésben tör ki.

„Szereted az almát?
 Várd meg az estét,
 jönnek a kecskék,
 húzd meg a farkát,
 potyognak az almák.”

– De miért az almák? – gondol-
 ta Kik. – Miért nem a poharak, fé-
 sűk, kefék, szappanok, házak, po-
 litikusok, rossz könyvek, nagyta-
 ezüstgyűrűje, a fenomenális be-
 véséssel („Isten, verd meg Olasz-
 országot!”), pártgyűlések, ócska
 szerelmek, nyomasztó emlékek,
 hazugságok?

Így potyogtatta ki Kik eszeve-
 szett boldogsággal ez egész vilá-
 got, a tárgyakat és a lényeket, be-

leértve Miket is, akit már valóság-
 gal gyűlölt.

34.

Ursula nevű svájci barátnője,
 aki épp Lisszabonban él, szép
 karácsonyi ajándékot küldött Kik-
 nek: Nagy-Magyarország térké-
 pét, 1816-os angol kiadásban.

Kik – hogy jobban lásson – na-
 gyítóval vizsgálta ezt az Or-
 szágot.

Amely persze ilyképpen (és
 mert Lisszabonból küldték, és
 igen régi volt) még hatalmasabb
 lett.

Vagyis Kik ismét megalapította
 Nagy-Magyarországot, minden
 nemzetközi fórum ellenére.

Nagy-Erdély már régebben a
 Kik tulajdonában volt.

ORBÁN JÁNOS DÉNES

rovata

DEBÜT

KÖLLŐ

CSONGOR

Az egyszerű
ember panaszzai

nem lépek túl önmagamon
 nem teremtek csodát
 és én nem
 és én nem
 tévedek el „az élet egyre
 mélyebb erdejében” mert
 mindig van nálam iránytű.

Üzenet
Balla Zsófiának

Mert ha én én vagyok
 s te vagy te, s te
 nem én s én nem
 te, s mi nem egy
 s az egy nem
 minden, ha a
 minden nem tart
 örökké, s ha az
 örökkévalóság nem
 teremt világot, ha
 az új világ nem
 lesz tökéletes, s a
 tökéletesség nem
 szüli az új ember-
 párt, Ént s Téged,
 Egyet, Mindent,
 Örökkétartót, Újat
 És Hibátlant,

akkor hagyjál,
 akkor inkább
 pusztuljunk százszor
 mint éljünk egyszer,
 akkor ne vegyük
 magunkra senki bűnét
 sem erényét, a követ
 se hajítsuk, csak a
 magunk irányába,
 a tavaszi rózsabokor
 illatos szirmait hagyjuk
 szépen elhervadni és
 a színpompában játszó
 szivárványt se tekintsük
 magunkénak, akkor
 mindenki menjen a
 maga útján, a maga
 pléh-keresztjével,
 akkor „mit beszélünk
 itt mi ketten?”

Beton

(kors himnusz)

Ha megnövök, betonházam lesz.
 Plakátokkal aggatom a falát tele,
 ott fogom az Új Táncot járnival vele,
 ha jön a neokomcsi atombombesz.

Ha megnövök, atombombám lesz,
 Becsődítlek mind egy betonházba,
 felírom: Éljetek! az összes plakátra
 és bumm, ha majd lesz bármi nesz.

Ha végre megnövök, beton leszek,
 és kész.

Végrendelet

Földi javaim, lám,
 mind a tietek,
 csak az emlékem,
 csak azt az egyet
 ne adjátok senkinek.

SIMÁNDI ÁGNES

[gurdijev]

cserzett bőrünk
a térkép, hogy csatákban
jártunk.

néha még a vesztes is
kiszól a szánkon.

tenger, hóvihar,
tikksztó nyár ölelt:

mondatok a bizonyosságról,
vagy kérdések – válaszok
híjával

mindegy. az út
a lényeges

[hegedűm,
te ékszer]

játszanom kellene rajtad
de kínozlak csak, tudom.
húrjaid néha még álmomból
is felriasztanak
sírásuk mint évezredes
vétkek sora, mikor
kilépni, menekülni
nem volt hova.
játszanom kellene rajtad
s szűz lelked nem
hagyja magát: megkerüli
álmom, futkározunk
két örült barát, – s lám,
te bírod jobban, sikítva
megállítod a kezem
s nincs merszem többé
gyönyörű testedhez érni.
játszanom kellene rajtad
viharkabátos lelkeimmel
összerombolni büszkeséged
s úgy nyitni meg az örvénylő
időt szívem közepéből,
hogy édes dallamra fakadjon
benned is ez a lázadás,
hegedűm, te ékszer.

[áldozat]

anneminek

mikor odaadod
a szíved, a benső
hangokból a zene
megírja önmagát.

húrokon hullámzik
át érted a tiszta értelem,
s közelít, mintha
egy hídon felejtett

találkozás volna kettőnk
fájdalma. álmomban
eszembe jutottak
az összekulcsolt kezek

s a reggeli hóesésben
égni kezdett
egy darab
az élteemből.

Magyar művészettörténet versben (3.)

DINYÉS LÁSZLÓ

Nyulat marcangol
két sas

(12. század,
egy ó-budai templomkő)

Szapora nyulam, mint éjjel a Hold
rekettyésben kóborolt,
kóborló nyulamra mondják: ó a bűn,
mely megtestesül,
mert a holdfény alatt jóillatú éjszakán
akárha férfi és leány,
bűnözgetni jár szapora nyulam,
bocsásd meg Uram!

Uram, lélek vagy, mint faragott indafelhő
vagy sasból kettő,
Meváltó alakban közöttünk jártál
és sasokként égbe szálltál,
feltámadásunkkor kardod ítéletet oszt
kaszabolod a gonoszt
és lesz kiket kénes poklod tüze éget
s nyulamát széttéped.

Dehát aki szent templomod követ faragtatta,
ugyanő vakítottatta
testvérét Álmot, s hogy óvja hatalmát
Álmos fia Bélát,
majd Vák Béla Ilonája s bosszúszomja vérre
a vakítókat hányatta kardéltre,
jöhetnek áldott ciszterek, templomosok,
itt börtön, apagyilok.

Velence, Róma, Bizánc bíborbirodalom
mindenkit befon,
király-báb vagy önös érdekekkel uralkodó:
életekkel sakkozó,
s megvallotta már László király, a Szent:
a hatalom bűnöket terem,
Uram, hát ők is a Te kegyelmedre szorulnak...
irgalmazz nyulamnak!

Fő út I.

Kulturális hírek

Sziveri-díj Lovas Ildikónak

A fiatalon elhunyt vajdasági költő emlékére alapított Sziveri János-díjat idén Lovas Ildikó író, a szabadkai Üzenet főszerkesztője vehette át a Magyar Írószövetség klubjában. Lovas Ildikó 1967-ben született Szabadkán. 1991-ben az Újvidéki Bölcsészettudományi Kar Magyar Nyelv- és Irodalom Tanszékén magyartanári oklevelet szerzett. 1998 óta a Szabadkán megjelenő Üzenet folyóirat főszerkesztője.

Májusi irodalmi programok a Párizsi Magyar Intézetben

Május 12-én gyerekeket vár programjára a magyar intézet: 18 órakor Mirtse Zsuzsa igen szép kivitelű, Jankovics Marcell rajzaival illusztrált, *Égforogató csodagyűrű* című meséskönyvét mutatják be az apróságoknak és szüleiknek – a bemutatónál egyidőben a rajzokat is kiállítják; 19 órakor pedig Jankovics Marcell: *Ének a csodaszarvasról* című rajzfilmjét vetítik.

Május 13-án a Francia Nemzeti Könyvtárban rendeznek kerekasztal-beszélgetést – többek között magyar részvétellel – a nemzeti könyvtárak digitalizálásáról.

Május 19-én *Karinthyáda* címmel egyedülálló módon, műfajokat és generációkat vegyítve mutatják be a francia közönségnek a XX. századi magyar szellemi élet egyik legizgalmasabb családját: szó lesz Karinthy Frigyes franciául újonnan megjelenő novelláskötetéről, Karinthy Ferenc *Epepe* c. kötetének ugyancsak friss, negye-

dik francia kiadásáról, a dinasztia Franciaországban élő tagjainak, Pierre és Judith Karinthynak J.-P. Duval fotóival megjelent, Budapest, vízi város című könyvéről; „legifjabb sarj-ként” pedig Budapestről a PMI vendége lesz Karinthy Márton rendező, akinek *Ördögörccs* című regénye az elmúlt évek egyik legígéretesebb irodalmi felfedezése lett.

A PMI mozijában május 19-én Deák Krisztina: *Jadviga párnája* c. regényadaptációját, 26-án pedig Fábri Zoltán: *20 óra* című filmjét vetítik.

Május 31-én a szegedi Tiszatáj irodalmi folyóirat mutatkozik be a francia közönségnek.

Irodalmunk jövője

Sorozatot indít a magyar irodalom jövőjének vagy jövőtlenségének kérdéséről a Magyar Nemzet. Terveik szerint a sorozatban megszólaltatnak kiadót, támogatót, művelődés-szociológust, filozófust és annak a kérdésnek igyekeznek utánajárni, mi a teendő, hogy a magyar irodalom életben maradjon. Mezey Katalin, a Könyves Szövetség elnöke, a Széphalom Könyvműhely vezetője elmondta: „Nálunk nem csak az írók nyomorognak. A szépirodalom nyomorog. Az anyanyelvi kultúra, az irodalom egzisztenciáját kellene biztosítani, amíg nem késő.”

Magyarország legnagyobb könyvesboltja

Megnyílt az Alexandra Könyvesház, Magyarország legnagyobb könyvesboltja. A Nyugati téren található 2200 négyzetméter alapterületű könyvház 28 ezer könyvcímmel, audio- és video-

kazettákkal, CD-kel, DVD-kel mindennap éjfélig várja a vásárlókat. Konrád György író megnyitóbeszédében elmondta, egy magára adó könyvruház polcain a klasszikusok művei folyamatosan megtalálhatók, s reméli, hogy az új könyvesház szellemi találkozóhely is lesz: az Irodalom Háza. Az Alexandra Pódium hónapról-hónapra gazdag programmal, könyvbemutatókkal, irodalmi estekkel, filmvetítésekkel, zenei, képzőművészeti programokkal és gyermekműsorokkal várja az érdeklődőket.

Sikeres esszépályázat

A székelyudvarhelyi Erdély Magyar Irodalmáért Alapítvány (EMIA) Cs. Szabó László születésének 100. évfordulójára kiírt irodalmi szülőföld-esszépályázatára 26 pályamű érkezett be.

Megosztott második díjat nyert Fortisek Anna Brassóból, valamint Végh Balázs Béla Szatmárról. Szintén megosztott harmadik díjban részesült Demény Péter (Kolozsvár) és Kiss Mária Katalin (Tura, Magyarország).

A zsűri különdíját Török Tamás, a székelyudvarhelyi Tamási Aron Gimnázium harmadéves diákja kapta.

A díjazott írásokat a Látó irodalmi lap, valamint a Székelyföld folyóirat közli.

Költészet Napja Kolozsváron

Az Erdélyi Magyar Írók Ligája (E-MIL) Kolozsváron, a Sapientia Egyetem Óváry termében ünnepelte a Költészet Napját. Felolvasott: Balázs Imre József, Bréda Ferenc, Egyed Emese, Karácsonyi Zsolt, Király Zoltán, László Noémi, Molnos Lajos, Papp Attila Zsolt, Lászlóffy Csaba, Sántha Attila és Szántai János.

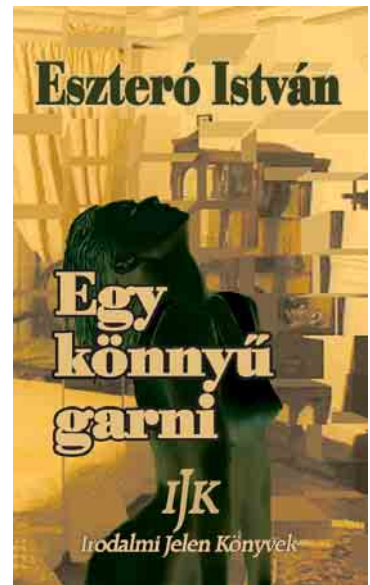
Irodalmi Jelen Könyvek

IJK

Eszteró István

Egy könnyű garni

Az alkotói reneszánszát élő temesvári költő kötete, *Egy könnyű garni*, ha lehet, még érdekesebb a tavaly megjelentnél (*Gondolatok a hölgytárban*, 2004). A költészet mesterfogásait birtokló formaérzék, játékoság, elegancia és méltóság sugárik a versekből, amelyek korhatár nélkül szólítják meg a versolvasót fiatalától a legidősebbig.

HIRDESSZEN az IRODALMI JELEN-ben

1081 Budapest, Rákóczi út 59. 3/5; 310085 Arad, Eminescu utca 55-57. szám,
e-mail: ij@nyugatijelen.com tel.: 0040/257/280-751, 0040/257/280-596 (fax) Occident Média Kft.

Megrendeléseket a kiadó címén
veszünk fel.

Kedves olvasóink!
Ha a jövőben biztosan szeretne hozzájutni lapunk valamennyi számához, javasoljuk, fizessen elő! Kérjük, a mellékelt megrendelőszelvényen rendelje meg az Új Könyvpiacot.

Megrendelő

Megrendelem az Új Könyvpiac című folyóiratot
..... példányban a 2005. évre 2600 Ft-ért

Számlázási név:.....

Kiküldési név:.....

Számlázási cím:.....

Kiküldési cím:.....

Aláírás

A megrendelést követően csekket küldünk,
s az előfizetési díj befizetése után megküldjük önnek a lapot.
Postacímünk: 1327 Budapest, Pf. 67.

Irodalmi Jelen Könyvek

IJK

Sarusi Mihály

Szalbek-Iratos

Hatvan év a magyar-román mezsgyén alcímmel jelent meg az Irodalmi Jelen Könyvek-sorozatban a magát kisiratosi születésű édesapja és rokonai révén félig idevalósinak valló magyarországi szerző munkája. Szociográfia, dokumentum, szépirodalom izgalmas keveréke a nagyon sok kisiratosi (szalbek-iratosi) embert név szerint is szerepeltető alkotás, de távolról sem csak számukra nyújt érdekes, műfajánál fogva kissé szokatlan olvasmányt a sokadik könyvével jelentkező József Attila-díjas író, Sajtószabadság-díjas újságíró, Sarusi Mihály.

IRODALMI JELEN

Kiadja az **Irodalmi Jelen** Kft.
és **Occident Média** Kft.
Igazgató: Szóke L. Mária

Szerkesztőség és kiadó: 1081 Budapest, Rákóczi út 59. 3/5
310085 Arad, Eminescu utca 55-57. szám,
tel.: 0040/257/280-751, 0040/257/280-596 (fax),
http://ij.nyugatijelen.com, ij@nyugatijelen.com.

ISSN: 1584-6288

Előfizetés hat hónapra: 680 Ft/ 100 000 (10) lej/ 2,50 €
+ kézbesítési díj
egy évre: 1250 Ft/ 180 000 (18) lej/ 5 € + kézbesítési díj

Munkatársak: Böszörményi Zoltán főszerkesztő, Nagyálmos Ildikó felelős szerkesztő, Orbán János Dénes (Vers), Mészáros Sándor, Pongrácz P. Mária (Próza), Elek Tibor (Kritika), Karácsonyi Zsolt (Színház, Művészetek), Irházi János (Kaleidoszkóp, Levélváltás), Kukorelly Endre, Eszteró István (Főmunkatársak).
Lapszerkesztő: Bege Magdolna

Magyarországon előfizethetnek, illetve információt kérhetnek a következő telefonszámon: 0036-1 3033443, vagy a hirlapelofizetes@posta.hu e-mail címen.

Megrendelhető Romániában a következő postai katalógusszámok szerint:
Temesvári Regionális Postaigazgatóság – 13215; Kolozsvári Regionális Postaigazgatóság – 14128; Brassói Regionális Postaigazgatóság – 1 hónapra: 15034, 6 hónapra: 215034, 1 évre: 315034.

Anyagaink utánköltsége csak a forrás megjelölésével. Eddig nem közölt írásokat fogadunk csak el.

Ez a lapszám 13 882 példányban jelent meg.

Hirdetéseket
a kiadó címén veszünk fel.

